

Jornades de Signatura Electrònica JSE'05

Conclusions

Com a novetat sobre les primeres Jornades de Signatura Electrònica, les Segones Jornades de Signatura Electrònica 2005 s'han estructurat en tres grans temes: el més tradicional referit al procediment i a l'expedient mitjançant tècniques electròniques, informàtiques i telemàtiques; la qüestió absolutament novell de la seguretat i la confiança a la participació ciutadana; i l'aspecte, poc tractat fins a la data, del impacte que té la signatura electrònica en l'organització de les administracions públiques.

Una primera conclusió global de les JSE'05 és, sense cap dubte, el increment d'aplicacions pràctiques de la signatura electrònica, de les quals s'han presentat més d'un centenar a les Jornades, en un balanç comptador de les experiències presentades pels diferents ponents i per les entitats, públiques i privades, convidades a participar al *village*.

La superació de la discussió de l'ús de la signatura electrònica estrictament al procediment administratiu ha obert nous camps d'aplicació de la certificació digital per part del sector públic, entre els que cal parar especial atenció a la participació per via electrònica i la transparència informativa, els serveis prestats per la comunitat universitària i de recerca, la sanitat pública i privada

Una segona conclusió global és la constatació clara d'un grau de maduresa superior en l'ús de la signatura electrònica. Mentre que a les primeres Jornades de Signatura Electrònica 2004 es presentaven les eines i algunes aplicacions encara pioneres en l'ús de les mateixes, les Segones Jornades mostren aplicacions més avançades, més assentades a la praxis habitual de la gestió pública, i, en especial, perspectives i reptes més organitzatius que tècnics, derivats de l'ús real, fora de laboratori, de la signatura electrònica.

Una tercera conclusió global és la multiplicitat de models orgànics i de negoci de la certificació digital: certificats emesos per diferents prestadors públics i privats, amb un model de negoci propi i coherent, entre els que podem citar els certificats emesos a òrgans i treballadors de les administracions públiques, empreses públiques i universitats, als professionals i els apoderats d'entitats públiques i privades; tots ells convivint de forma harmònica amb el anunciat

document nacional d'identitat electrònic, dirigit de forma exclusiva a la identificació dels nacionals, i fins i tot amb altres certificats de ciutadans, emesos i acceptats de forma voluntària per les pròpies administracions públiques, d'acord amb el principi d'actuació subsidiària.

La quarta conclusió global de les Jornades és l'aspecte internacional de l'ús de la signatura electrònica per part de les administracions públiques, amb especial atenció al marc comunitari de la Unió Europea, i als aspectes d'interoperativitat de la signatura electrònica. Programes europeus com IDABC podem representar una oportunitat molt important a l'hora de determinar les condicions d'intercanvi de documents electrònics entre diferents Estats de la Unió, així com suposar una pauta a seguir en la sempre complicada matèria de la tramitació integrada dels procediments.

La cinquena i darrera conclusió global rau en la determinació que el valor de la signatura electrònica en els tràmits anomenats interns de les administracions pot ser fins i tot superior al valor que presenta en les relacions amb els ciutadans: aplicacions de la signatura electrònica com la digitalització i compulsa de documents poden permetre la tramitació informatitzada per les administracions de tots els seus expedients, encara que la relació amb el ciutadà es produeixi pels canals presencials i en paper.

L'actuació procedimental i l'expedient administratiu digital.

En aquest primer capítol, les ponències arribaren a les següents conclusions principals:

- Cal continuar desenvolupant el marc normatiu de l'ús dels mitjans electrònics, informàtics i telemàtics al procediment administratiu, amb solucions noves orientades de forma prominent a l'expedient digital, amb supressió del paper.
- Resulta imprescindible avançar en una definició unificada dels estàndards dels registres telemàtics, que permeti la seva interconnexió posterior, i que interactuï de forma harmònica amb els diferents sistemes de notificació telemàtica.
- El segellat de data i hora és l'eina que garanteix els drets dels ciutadans en totes aquelles comunicacions que manté amb les administracions, i cal incorporar-lo als registres telemàtics.

- La factura telemàtica i el pagament per mitjans telemàtics, totes dues possibilitats ja legalitzades a l'Estat, permeten agilitzar la gestió econòmico-financera al sector públic de forma molt important, i cal avançar en l'adopció massiva de les mateixes.
- L'extensió de la signatura electrònica als ciutadans per part de les administracions públiques es pot produir, a banda de mitjançant el DNI electrònic, amb altres instruments, com les targetes ciutadanes multiserveis, i la targeta sanitària.
- Les relacions entre les administracions s'han de regular en un marc pactat entre les diferents administracions, respectant les competències pròpies, i s'ha de basar en estàndards orientats a la interoperativitat, sense imposar solucions propietàries, i amb la vista posada en els programes de la Unió Europea, en especial el programa IDABC.
- La digitalització i compulsa electrònica permetrà la substitució de documents en suport paper per còpies autèntiques electròniques amb tot el valor legal, sempre que incorpori la signatura electrònica i es basi en els estàndards internacionals pertinents.
- L'arxiu dels documents electrònics, originals i còpies, requereix la definició de polítiques de signatura d'arxiu pel tancament dels expedients, orientades a la preservació a llarg termini dels mateixos, així com de l'aprovació de la normativa reglamentària pertinent.
- La col·laboració de totes les forces socials és imprescindible per assolir l'objectiu de la tramitació sense paper: part de les tasques es poden i s'han de delegar en organismes públics i privats que disposen dels mecanismes adients i segurs per al tràmit, organismes entre els que podem citar els col·legis professionals, les cambres de comerç, les associacions d'usuaris i els col·laboradors socials de les administracions.

La identitat digital, la signatura electrònica i la confidencialitat en la participació ciutadana i en la difusió d'informació administrativa.

En aquest segon capítol, les ponències arribaren a les següents conclusions principals:

- Cal desenvolupar el marc normatiu de l'ús dels mitjans electrònics, informàtics i telemàtics en la participació i la votació electrònica. En alguns casos, cal regular aspectes específics com les delegacions del vot.
- Els aspectes de seguretat són importants, però tant o més importants com aquests són els socioculturals i els polítics. En general, es considera que només la signatura electrònica reconeguda, de màxim nivell, és adient pels processos de votació

electrònica, mentre que en altres casos de participació ciutadana es poden emprar certificats de signatura electrònica avançada.

- Una qüestió essencial en aquests processos, que cal treballar amb intensitat, és la garantia d'anonimat i la confidencialitat de les accions realitzades. Cal saber qui vota, però no què vota. Cal tenir garantia de què s'ha emès un vot, però garantint l'anonimat de cada vot.
- Cal treballar per reduir, si no eliminar, els efectes negatius que les tècniques de participació i votació electrònica poden tenir sobre la societat i, en concret, limitar la clivella digital de la societat.
- La confiança en els sistemes informàtics de participació i vot electrònic no es pot aconseguir només amb tècniques de seguretat informàtica clàssica, sinó que cal involucrar controls jurídics i interventors que garanteixin la fiabilitat de les operacions de forma absoluta, més enllà dels aspectes tècnics, que molts ciutadans no entenen.
- Per una altra banda, l'accés a la informació administrativa requereix la identificació dels ciutadans i ciutadanes, d'acord amb criteris legals d'informació accedida, sensibilitat de la matèria, en connexió amb la protecció de les dades de caràcter personal i altres criteris de sensibilitat, i mecanismes de seguretat existents, per a cada canal (Internet, telèfon de veu, mòbil o televisió interactiva).
- Els procediments administratius d'accés a informació administrativa poden ser més eficients que els tradicionals, i permeten noves aplicacions, com el seguiment posterior dels assumptes o la provisió d'informació sota demanda, el que requereix la identificació dels interessats.
- L'accés a informació administrativa en un context internacional requereix capacitats avançades d'identificació dels ciutadans i ciutadanes, en especial de la Unió Europea, que disposen de diferents formes d'identitat digital, que han de ser operatives a escala global. La federació d'identitats, aplicada als certificats de signatura electrònica i als identificadors nacionals, és una solució important a aquest repte.
- L'accés per mitjans electrònics, informàtics i telemàtics a la informació personal, que és un dret personalíssim, requereix que les administracions implantin mecanismes fiables d'identificació personal, com la signatura electrònica avançada, en detriment de sistemes basats en contrasenya, sotmesa al risc de furt informàtic.
- Una identificació fiable en front de tercers dels ciutadans i ciutadanes, com la signatura electrònica avançada, ha de permetre, a més de l'accés a la informació pròpia de què disposa cada administració, l'accés a tota la informació, unificada, que

es troba en poder de les diferents administracions, amb el necessari respecte a les garanties legals.

Aspectes organitzatius sobre la signatura electrònica en l'àmbit de les Administracions públiques.

En aquest tercer capítol, les ponències arribaren a les següents conclusions principals:

- La incorporació de la signatura electrònica no és només una qüestió tècnica, sinó essencialment organitzativa i procedimental, en una relació 30%-70%.
- La certificació digital suposa una eina indispensable per a mecanismes avançats de gestió de la identitat i, en especial, de la identificació única en entorns corporatius amb múltiples aplicacions (*single sign-on*).
- Els aspectes organitzatius de la signatura electrònica han d'incloure el necessari suport normatiu, involucrant els responsables legals i els arxivers des del començament dels projectes.
- L'existència de diferents sistemes d'identitat digital té un impacte important en el model organitzatiu de l'ús de la signatura electrònica: els escenaris futurs impliquen diversos identificadors nacionals, com el futur DNI electrònic espanyol, en convivència amb certificats públics i privats de signatura electrònica.
- La interoperativitat dels sistemes d'identitat i de signatura electrònica és essencial per a les organitzacions que integren les administracions. Les tecnologies de validació ofereixen una resposta a aquest repte.
- Els dispositius segurs en suport de la certificació digital presenten múltiples formes i han assolit un grau de maduresa suficient per garantir l'extensió definitiva de la signatura electrònica reconeguda, tant en targeta com en clauer USB com en telefonia mòbil.
- Les administracions tributàries són les que més han avançat en la creació de sistemes organitzats d'ús de la signatura electrònica, i lideren absolutament els aspectes de pagaments, factures i declaracions per via telemàtica. Els seus models d'organització poden ser un referent per a la resta d'administracions.
- Els sistemes de compres públiques per via telemàtica, que s'estan començant a estendre de forma important, ofereixen avantatges molt importants en la gestió de l'aprovisionament públic, però requereixen un model orgànic consistent entre les

diferents plataformes, en què cal treballar, fixant-se en les indicacions de la Unió Europea.

- Finalment, la comunitat universitària i de recerca, que tradicionalment ha treballat en entorns tancats d'usuari, ha començat a implantar de forma important la certificació pública, de propòsit general. La seva experiència en xarxes *grid* es pot extrapolar a altres sectors, com el sanitari.